על ישראל וארה"ב לגבות מחיר מטורקיה בשל תמיכתה בחמאס

written by נועה לזימי | 12.01.2024

שלושה שבועות לאחר הטבח שביצע חמאס ביישובי הדרום, במהלך עצרת פרו־פלסטינית שהתקיימה באיסטנבול בה השתתפו מאות אלפי בני אדם, הכריז נשיא טורקיה, ארדואן, כי חמאס אינו ארגון טרור וכי ישראל מבצעת פשעי מלחמה בעזה. בנאום אחר שנשא באירוע באנקרה בדצמבר 2023, ארדואן הגדיל לעשות והשווה את נתניהו להיטלר בהתייחסו לתקיפות צה"ל ברצועה.

רטוריקה מסוג זה אינה יוצאת דופן כשמדובר בנשיא טורקיה ועומדת בשורה אחת עם אמירות קודמות שיצאו מטעמו ומאופיינות בניחוח אנטישמי מובהק. אלא שנשיא טורקיה אינו מסתפק רק במילים; כבר למעלה מעשור, טורקיה בהובלת ארדואן מסייעת לחמאס בשורה של היבטים: המדיני, הכלכלי והצבאי.

בהיבט המדיני, טורקיה מספקת מקלט בטוח להנהגת חמאס. אנקרה מארחת דרך קבע את בכירי חמאס בתחומה, וארדואן מקיים פגישות בפומבי עם ראשי התנועה, ביניהם, ראש הלשכה המדינית של חמאס, איסמעיל הנייה.

אנקרה היא גם אחת מנותני החסות העיקריים של חמאס. תחקיר של הוול סטריט ג'ורנל חושף את חלקה המרכזי של טורקיה בבניית המערך הכלכלי המסועף של חמאס בהובלתו של מנכ"ל הכספים של הארגון, זאהר ג'ברין. על פי הדיווח, ממשרדו באיסטנבול מנהל ג'ברין את מערך גיוס הכספים הכולל העברת כספים מאיראן לרצועת עזה, טיפול בתיק החברות המספקות לחמאס הכנסה שנתית, וניהול רשת של תורמים פרטיים.

הטורקים אף מעניקים תמיכה צבאית לחמאס. ב־2018 עצרה ישראל את קאמיל טאקלי, פרופסור למשפטים בעל אזרחות טורקית שהתגלה כתומך חמאס. בחקירתו הודה טאקלי שחמאס פועל בטורקיה ומקבל תמיכה צבאית מאנקרה דרך קבלן צבאי פרטי המקורב לארדואן. יתרה מכך, ביולי 2023, ישראל סיכלה ניסיון הברחה של 16 טונות חומר לייצור רקטות מטורקיה לרצועת עזה.

לאור התנהלותה זו של טורקיה, ועל אף הרצון לשמר את קשרי המסחר ההדוקים עמה, שנמצאים במגמת עלייה בשנים האחרונות, נדמה כי הנזק שנגרם לישראל כתוצאה מהכלת הגישה האסלאמיסטית הקיצונית שמוביל ארדואן עולה על התועלת הטמונה בשיתוף פעולה עם אנקרה. הגיעה העת להבהיר לטורקיה כי להמשך הענקת החסות לחמאס יהיה מחיר כבד ביחסים עם ישראל וארה"ב.

בהתאם לכך, על ישראל להתנות כל יוזמה עתידית לנרמול היחסים עם טורקיה בהגדרת חמאס כארגון טרור וכן בהישמעות מלאה להוראות החקיקה האמריקאית האוסרות על מימון פעילותו. מוטב לישראל להקפיא את התקדמותם של פרויקטים משותפים שנידונו בעבר, דוגמת פרויקטים בתחום הגז והאנרגיה, עד אשר טורקיה תיענה לדרישות אלו.

עוד מומלץ לישראל לקדם את הנושא מול בעלת בריתה הקרובה, ארה"ב, כדי שזו תפעיל לחץ על טורקיה לנקוט בצעדים חוקיים כנגד ישויות הפועלות בשטחה המעניקות מימון לארגונים המוכרזים על ידי ארה"ב כארגוני טרור. במקביל, יש לדרוש מטורקיה כחברה בנאט"ו לסגור את משרדי הארגון על אדמתה ולחדול מלהעניק לבכירי חמאס מקלט מדיני. על ארה"ב להתנות עסקאות נשק עתידיות עם טורקיה בניתוק מוחלט של היחסים עם הארגון ובאכיפת החקיקה האמריקאית האוסרת על מימון טרור במלואה. אם טורקיה תמשיך לתמוך בחמאס, על ארה"ב לבחון תיקוני חקיקה ב"חוק החסינות לריבונות זרה"(Foreign Sovereign Immunities Act) כדי להקל על הגשת תביעות של קורבנות טרור כנגד טורקיה וכל מדינה אחרת המספקת סיוע ממשי לארגוני טרור דוגמת איראן, קטר ואלג'יריה.

צעדים מסוג זה יעבירו מסר חד וברור כי אין בכוונת ישראל לגלות סובלנות כלפי תמיכתה הרחבה של טורקיה בחמאס, וכי אי מוכנותה לשנות את התנהלותה בנושא תהיה כרוכה במחירים כואבים. המאמר התפרסם במקור ראשון, בתאריך 11.1.2024.